

De tercio honore deo debito
in sacramentorum ob-
seruatione

Capitulum tertium.

Tertius honor qui deo de-
betur consistit in sacra-
mentorum ob-
seruatione. Nam ut dicit **Th.**
xxij. q. lxxxviij. deum et si non ra-
tione sui ratione nostra etiam cor-
poraliter reuereri debemus. tum
ut per corporales motus exatentur
mentem nostram. tum ut deum
per utramque naturam nostram
honoremus. Unde **Johannes da-**
masenus inquit. Quia ex du-
plici natura compositi sumus scilicet
corporali et spiritali duplicem deo
honorem referre debemus. Con-
sistit autem hic honor in tribus.

Primo in capitis inclinatione.

Secundo in incuruatione

Tercio in genuflexione

Primo consistit honor in ca-
pitis inclinatione. et sic statuit
etiam ut cum nominatur nomen ihesus
in etiam in missis et diuinis of-
ficiis omnes reuerenter incli-
nent caput. Unde de consecratio-
ne ecclesie li. vi. in. c. Decet. dicitur
Conuenientes in etiam nomen il-
lud quod est super omne nomen.
nomen videlicet domini nostri
Ihesu christi exhibitione reueren-
tie spiritualis at tollant et ita fle-
ctant genua mentis quod vel ca-

pitatis inclinatione presententur

Secundo consistit honor dei
in incuruatione. Habet hunc usum
etiam ut in diuinis officiis cum
gloria patris et filio et spiritu sa-
cto decantat in fine psalmorum
omnes corpus incuruant simul
cum capite

Tercio consistit hic honor in
genuflexione. Genuflectimus
namque cum adoramus corpus cri-
sti in omnibus moribus huiusce
modi profitentes nos subditos
deo qui est benedictus in secula
seculorum Amen

Verbo vicesimus de pacien-
cia que omnibus est necessaria
propter communes passiones
quibus infestatur humanum ge-
nus

Pro pacientiam cur-
ramus ad propositum
nobis certam. Do-
ctoris gentium ver-
ba sunt ista ad hebreos. xij. c.
Post lapsum primorum paren-
tum a deo humanum genus pas-
sionibus est vexatum ut nullus
unquam in hac vita inueniri possit
omnino quietus. Insurgunt un-
dique mala undique tempestates
undique afflictiones laboriosaque
cure. Accidunt et sepe multa adu-
rsa nolentibus et iniuris neque aliis
aduersus fortune impetus et in-
cursum repentinosque motus nisi

ferendo et equo animo tolerando
tuti esse valemus. **S**uperanda ait
Virgilius. omnis fortuna feren-
do est. **H**oc autem maxime ope-
ratur paciencie virtus que omni-
bus necessaria est sine qua fue-
cumbit mens et deficit animus
cum aliquod sinistrum accidere
vident. **P**ropterea in hoc sermo-
ne de paciencia etiam tractatur
De qua tres condiciones facie-
mus

Prima est de eius descriptio-
ne.

Secunda de eius determina-
tione

Tercia de eius acquisitione.

Quid sit paciencia et de mul-
tiplici eius acceptioe

Capitulum primum

Prima consideratio est de
paciencie descriptioe in
qua quid sit paciencia
ostendemus. **E**t **Lactantius** .v.
libro diuinarum institutionum ad
hec sic dicit. **P**aciencia est malo-
rum que aut inferuntur aut ac-
cidunt cum equanimitate plas-
ticio. **T**ullius in rethorica ean-
dem sententiam loquitur sub
alijs verbis dicens. **P**aciencia est
honestatis aut utilitatis causa
rerum difficilium et arduarum
voluntaria ac diuturna ppassio
Et pro ampliori declaratioe no-

tandum quod quintuplex paciencia
inuenitur

Prima est remissorum

Secunda mundanorum

Tercia stultorum

Quarta hypocritarum

Quinta virtuosorum

Prima est paciencia remisso-
rum eorum scilicet quibus ex officio
incumbit reprehendere corrigere
vel punire aliena peccata. et ta-
men illa tolerant. **C**ontra quos
est. c. **F**acientis. lxxxvi. dist. vbi
dicitur. **F**acientis proculdubio cul-
pam habet qui quod potest cor-
rigere negligit emendare. lxxxiii
di. c. **C**onsentire. **C**onsentire vi-
detur tractanti qui ad resecanda
que corrigi debent non occurrat
et eadem di. iij. c. **E**rror. **C**ui non
resistitur approbatur et veritas
cum minime defesatur opprimi-
tur. **N**egligere quippe cum possit
perturbare pueros nihil aliud est
quam fouere. **N**ec caret scrupulo so-
cietatis occulte qui manifesto fa-
uorei desinit obuiare. **D**e hac
autem vel tolerancia vel pmissio-
ne malorum copiosius disputabis
tur in sermone de iusticia

Secunda est paciencia mun-
danorum eorum scilicet qui propter
mundum quoscumque labores stre-
nue tolerant. de quibus dicitur
lxxvii. di. c. **O**mnes. **O**mnes huius
seculi dilectores in terrenis huius
rebus fortes sunt. in celestibus
autem debiles. **N**am pro tepali

laus et admirabilis videri solet
tulisse casus sapiēter aduersos
nō fractum eē fortuna retinuis-
se in reb⁹ aspectus dignitatem

De quib⁹ in quib⁹ debet vnus
quisq⁹ esse paciēns.

Capitulum secundum

Secunda consideratio de
paciēcia dicitur deter-
minatio. Debet namq⁹
hō determinate eē paciēns max-
ime in quinq⁹ videlicet

Prō in cōtumeliarū illacōne

Secōdo in tꝛialū bonorū pdicōe

Tercō in carorū amissione

Quarto in corpis flagellacōe

Quinto in volūtaria opacōe

Primo debet homo eē paciēs
in cōtumeliarum et iniuriarum
illacōe. Dolent namq⁹ homines
nequā et malū molestare bonos
nūc detrahendo nunc conuician-
do nūc contumelias inferendo
Ibi virtus est vbi boni paciēter
sciunt sufferre. Quomā vt dicitur
xxij. q. iij. c. Tu bon⁹ Tu
bonus tolera malum. et ideoz in
ca. Tolerandi. et in. c. quā sūm
carnem. In. c. vero Hec autem
vita Gregori⁹ ait. Si boni estis
quōdiū in hac vita sūstistis equa-
nimiter tolerate malos. Nam
quis quis non tolerat malos ip-
se sibi p̄ impaciciā testis ē.
quia bonus non est. Abel enim

eē tenuit quem charym malicia
non exercet. ⁊ **Hactan⁹** in. v. v.
libro diuinarum institutionum
Non enim minus malum est re-
ferre iniuriam q̄ inferre. Nam
vnde certamina inter homines
cōtenōesq⁹ nascūtur nisi q̄ im-
probati opposita impaciciā
magnas sepe concitat tempesta-
tes. q̄ si paciēciā qua virtute
nil melius nil in homine digni⁹
inueniri potest improbitati op-
posueris extinguetur protinus
tamq̄ igni aquam supfundetis.
Im autem prouocata illa im-
paciēcia improbitatem sibi cō-
parem nata. tantū p̄fecto ex-
stabit incendiū. vt id non flus
men aliquod sed cruoris extin-
guat effusio. Magna itaq⁹ pa-
ciēcie ratio est quam sapiens au-
get bono vito. Et em̄ nihil ma-
lorum fiat hec sola efficit. que si
datur omnibus. nullum scelus
nulla fraus in reb⁹ hūanis erit
Spectat vtiq⁹ ad magnanimi-
tate qd̄ nōnulli ascribūt ad vti-
litatem scz ferre paciēter et e-
quo animo verba contumeliosa
Cōtra quos est dictum senece
libro de clemencia vbi inquit.
Magni animi proprium est in-
iurias atq⁹ offensiones sperne-
re. Et idem in libro de prouiden-
cia. Manet sine aduersario vir-
tus tunc apparet quanta sit q̄ri-
tumq⁹ polleat cum qd̄ possit pa-
ciēcia ostendit. et sapiens p̄u.

pro. e. **M**elior est patiens viro
fortis qui dñatur animo suo ex
pugnator urbium. Ex hoc lauda
tur paciētia magnorum virorum
atque potentium qui paciētes fuerit
ad ferendum iniurias **D**icitur nā
quod **V**eneca d' anthigono rege quod
cum audisset quosdam qui cum nō
videbāt de se male loquētes ac
cessit ad eos et dixit. **N**ūc male
dixistis **A**nthigono cuius occa
sione in has misērias incidistis
Modo autem bene optate ei quod
vos ex hac voragine eduxit nec
amplius eis dixit **D**icitur etiam
in **P**olicratone quod **A**nthippus cui
dam maledicenti sibi phis paci
ens respondit. **T**u lingue tue et
ego aurium meum dominus sum
et ibidem narratur quod **P**enephō
philosophus de se maledicenti re
spondit **T**u didicisti male dicere
ego maledicta contemnerē **I**bidem
habetur de **O**ctaviano quod cum ei
dem descendenti rome per sacram
viam. desperatus quidam dice
ret. **O**ctaviane. respondit. **S**i eum
nō diceres nec amplius de verbis
eius curavit. **F**ertur adhuc ibi
dem quod simillimus quidam ado
lescens **O**ctaviano urbem intra
vit quem **A**ugustus ad se addu
ctum interrogavit. **D**ic mihi as
dolescens fuit numquam mater tua
rome. **R**egavit ille nec contentus
adiecit sed pater meus iocunditas
et asperitate urbana notitiam

omnium et familiaritatem sibi
contulavit. **I**bidem adhuc fertur
illud quod scribit **A**ugustus.
iij. libro de civitate dei de maga
no alexandro qui cum reprehende
ret piratam quendam dicens. **C**ur
mare habes infestum. **I**lle libe
ravit respondit. **Q**uid tibi ut
tu orbem terrarum. **S**ed quia id
ego vno navigio facio latro vobis
cor quia tu magna classe diceris
imperator. **S**i solus et captus sit
alexander. latro erit. et multa a
lia contra alexandrum protulit
animose. **M**iratus alexander
constantiam hominis honoravit eum
iussitque conscribi milicie. **S**imili
ter narratur ibi quod anthigonus pe
dagogus athenarum alexandri ma
gnum fugit abiectus dicens etati
tue iam regnare convenit ut ea
que in corpore regis voluptatem
luxurie dant dominentis quod il
le patientissime tulit. quibus ex
emplis apparet nō vile esse neque
vituperabile primo magnificum e
gregium atque decorum illatas in
iurias despiciere

Secundo debet homo esse pa
ciens in temporalium bonorum
perditione ut non subruat animus
neque desperet si quibus hec for
tune bona ut honore dignitas po
tencia divicie et similia diminu
antur. **P**ropterea laudatur **A**
anaxagoras qui non est contu
scatus quando in patriam rediens

possessiones suas desertas et dissipatas inuenit. Et **Vias** praen-
cus letanter respondit hys qui
eum interrogauerunt quid secum
ferebat cum fugiebat de patria
quem inuaserant hostes. **Om-**
nia mea mecum porto. De quib9
mentionem feci in sermone de
auaricia siue de contemptu diui-
tiarum

Tercio debet esse homo patens
in suorum carorum seu propin-
quorum amissione. Nam sunt
multi qui propter mortem suorum nul-
lum habent modum indignatur
deo et seipsum committunt consu-
mendo dolori. Pro quibus dicit
Seneca de consolacione ad Pau-
linum Quid tam humile ac mu-
liebre est quam consumendum se do-
lori committere. Nos autem non
interdicimus eis, quoniam pro suis
mortuis quadam pietate ducti do-
leant et lacriment. Fleuit **Ioseph**
super patre suo mortuo ut dicitur ge-
nesis ultimo. et **Abraham** fleuit su-
per Sara mortua post. xxxvi. an-
nos vite sue **Gen. xxiiij.** Fleuerunt
et patres antiqui pro morte su-
orum. Et **Christus** lacrimatus est
cum lacrimantem vidit **Magda-**
lenam pro fratre mortuo. **Jo. xi. ca.**
et virgo beata doluit et fleuit in
morte christi. **Danam9** super abun-
dantiam doloris que videtur quadam
desperatione preterire. Quia pro-
pter **Paulus.** ij. ad thess. iij. ait.
Non contuistemihi sicut et ceteri

qui spem non habent. et. xij. q.
ij. c. **Ubi** cumq. et. c. **Habent.** et
c. **Quia** diuina. et. c. **Confirma-**
tur. Hinc iterum. ad thirasiu ait
Caritatis tue scripta percepi. in
quibus animum tuum dolore eor-
motum de filie dormitione cog-
nouit. Non aliud in te admira-
tus sum quam castitiam pectoris abs-
te virtutem ablataz fuisse. **Pro-**
pterea murum fidei vulneribus orbi-
tas penetratum que sopire des-
buerat spes resurrectionis et re-
gni celestis. **Resurgere** credimus
mortuos nostros et plangimus
Quid facimus. Si mori tantum
preceperet deus. voluntas utiqz
eius sola sufficeret ad solacium
cui nullum iubemur affectum pre-
ponere. **Hec** ille. **Propterea** ut
letius maximus libro. v. **sub.**
de parentibus qui obitum filio-
rum forti animo tulerunt. **lau-**
dat anaxagora qui audita mor-
te filij respondit nuncio. **Nihil**
inexpectatum aut nouum nun-
tias. **Ego** enim illum ex me natum
mortalem esse sciebam. et scio
neminez mori solere qui non vi-
xerit. nec aliquem viuere qui mo-
riturus non sit.

Quarto debet unusquisque
esse patiens in corporis flagel-
lacione cum corpus egitudinis
bus et infirmitatibus aggraua-
tur. sicut de beato **Francisco** le-
gimus. **De** quo dicit dominus
Bona in legenda sua magna.

Cū dicitis corporis angere de lo-
ribus illas suas angustias nō pe-
natū eē censebat nomine sed so-
toy dū autē semel grauius solū
to dolorū vrgeret aculeis quādā
frater simplex dixit ad eū. Fra-
ter ora dñm vt mīus te cum a-
gat. **M**anū em suaz plus debi-
to super te grauari videtur. Quo
audito vir sanctus cū enūlatu ex-
clamās ait. Nisi noscere ī te sim-
plicē puritatē tuū ex nūc abhor-
rere cōsoriū qui ausus fueris cir-
ca me diuina iudicia rephensibi-
lia iudicare. Et licet totus esset
attutus grauis plixitate lang-
uoris piciens se in terrā ossa de-
bilis duro casu collisit et de oscu-
lans humū gradas inquit tibi
ago dñe de? d omib? hys dolori-
b? meis te q? mi dñe rogo vt cē-
tuplū si tibi placuerit addas cū
tue sancte voluntatis adimple-
tio sit mihi solacio semp plēa
Quinto debet esse vnus quis-
q? paciēns in volūtaria operacōe
in ieiunijs oracionib? vigilis et
disciplinis alijsq? operib? virtu-
osis cū premiū illoz sit eterna
vita. **I**n omnib? aut vn? quisq?
memor eē debz illi? paciētissimū
Job qui ī omnia duersitate sua
in damno rerū; siue morte re-
pentina filiorum siue in plagis et
vulneribus corporis sui solitus
erat dicere dñs dedit dñs abstu-
lit sicut dño placuit ita factuz ē

fit nomen dōmīni benedictū.

Quinq; sunt regule ad ac-
quīendam paciēciā

Capitulum tertium

Tercia cōsideracō est de
paciēcie acqūisicōe in
qua dicendum est quo
modo paciēcia potest acqūiri. et
ad hęc notande sunt quinq; re-
gule

Prima dicitur recogitacō

Secunda melioracō

Tercia premiācō

Quarta auxiliācō

Quinta exemplacō

Prima regula dicitur recogitacō.
Quādo cumq; enim quis
sentit aduersa multa imminere
sibi recogitare debet peccata que
cōmisit et dicere illud **M**ichee.
viii. **I**ram dōmīni portabo quo-
iam peccauī ei. **D**ic faciebant
fratres **J**oseph quando venerūt
in egiptum et **J**oseph loquebat
cum eis et ipsi non cognoscebāt
eum et dicebat frater vester vn?
ligetur in carcere vos autem abi-
te et fratrem vestrum minimum
ad me adducite. **A**t illi lingua he-
brea credentes non intelligi ab
Joseph dicebant ad inuicē mes-
tito hęc patimur quia peccauī-
mus in fratrem nostrum vi-
dentes angustia anime illi? qū

deprecate nos et non audiuimus.
Iociter venit super nos ista tribulatio

Secunda regula dicitur meli
oratio quicumque quis tribulatio
nibus quatitur ut patiens fiat
consideret quod deus in hac vita se
pius vixat quos amat et omnia in me
his interpretet. **¶** In Job. v. dicitur. Be
atus homo qui corripitur a domino
In reprobationem ergo eius ne re
probes. et sapiens ecc. iij. Disci
plinam domini ne abicias nec defi
cias cum ab eo corripis. **¶** Que
enim diligit dominus corripit et qua
si pater in filio complacet sibi.
¶ Dolet enim tribulatio satis pro
desse anime ad illuminandum
eam atque ad superandas mundi
et carnis blandicias. **¶** In **Lactantius**
in .ij. libro diuinarum insti
tutionum ait. **¶** Cum maxime de
ex memoria hominum elabatur
cum beneficio eius fruente hono
rem diuine indulgentie dare
deberent. **¶** At vero si que necessitas
grauis precesserit tunc domini re
cordantur. si belli terrores infre
muerit. si morborum pestiferas vis
incubuerit. si alimeta frugum
longa siccitas denegauerit. si se
ua tempestas si grandis ingruerit
ad deum confugitur a deo peti
auxilium deus ut subueniat orat
Si quis in mari vento se uiente
iacetur hunc inuocat. Si quis
aliqua vi affligatur hunc propter

implorat. **¶** Si quis ad extremam
mendicandi necessitatem dedu
ctus videtur precebus exposcit hunc
solum obtestatur. pro eius diu
num atque vnicum nomen homi
num sibi misericordiam querit
¶ Hec ille. **¶** Et **Hieronymus** tribula
tionis utilitatem per exemplum
quoddam explicat in epistola
ad rusticum monachum dicens
¶ Grecus adolescens erat in cenobio
qui nulla abstinentia nulla
operis magnitudine flammam
poterat carnis extinguere. **¶** Hunc
periclitantez pater monasterij
hac arte persuasit. **¶** Impauit cui
dam viro graui ut iurgijs atque
conuicijs insectaretur iuuenem
et post irrogatas contumelias pro
miserere veniret ad querimonias. **¶** Ro
cati testes pro eo loquebantur
qui contumeliam fecerat. **¶** Solus
pater monasterij defensionem
suam callide opponere studuit
ne abundantiore tristitia absor
beretur frater. **¶** Quod plura ita
amiserit deductus est. **¶** Quo exple
to interrogatus adolescens super
pessimis cogitationibus an eas
adhuc ita moleste sustineret. **¶** Pa
ter inquit. mihi viuere non licet
et fornicari libere

¶ Tercia regula ad acquirendam
pacientiam dicitur premis
sio. **¶** Quoadcumque quis defice
re uideret animum in tribulatione
aut in laboribus propter deum

fusceptis statim subleuari debet
ad illam mercedē vbertimā et co-
piosam que re promittit nob in
celis de qua xpc dicebat **Mat.**
v. Beati estis cū maledixerint
vobis homines et psecuti fuerint
vos et dixerint omne malū adū-
fū vos mendicantes ppter me gau-
dete et exultate qm merces vtrā
copiosa est in celis. Sic stepha-
nus cū esset inter eos qui psequē-
bantur ipsū intendēs in celum
vidit gloriam dei

¶ Quarta regula dicitur auxi-
liacio. Quicūq; aliquis pmitur
multis angustijs sciat deū asta-
re sibi ut ei succurrat vel ut pa-
ciēciam tribuat dū mō ipse au-
xilium eius postulet. Ideo dauid
in psalmo. xxxvi. ait. Iuxta est
dñs hys qui tribulato sūt corde
Est de hoc exemplū magnū An-
thonij qui cū post multa etiā ver-
bera que a demonib; fuerat pas-
sus vidisset in splendore quodā
mirabili dñm Ihesū xpm dixit
ad eum ubi eras bone Ihesu ubi
eras qre a pūcipio nō fuisti ut
me iuuares et vulnera mea sana-
res. cui dñs. Anthonij hic eras et
meo auxilio certamen supera stī
amodo autē qviviliter dimica-
stī in toto orbe faciā te nominari.

¶ Quinta regula ad acquirē-
dā paciēciā dicitur exēplacō. qñ
aliquis cupit habere paciēciā
vlamū est remediū intueti san-
ctorum exēpla et potissimuz dñi

nū Ihesu xpi. De quo petrus. i.
epistola. c. i. dicit. Xpus passus
est p nobis. nobis exemplū re-
linquens. Et Paulus ad heb.
xij. ait. Recogitate eū qui fustis
nuit talem a peccatorib; aduer-
sus semetipsum cōtradictionem
ut non fatigemini animis vtrū
deficiētes. Quenā paciē exēpla
nō inveniuntur in christo. Vide
illum o anima in cruce nudatū
Vide et cōtemplare diligenter
si te grauatam sentis infirmia-
te corporis. audi illum dicentē
tibi. Et ego p tua salute a plan-
ta pedis vsq; ad verticem totis
sum vulneratus. Si dixeris ei
heui iniuste accusor inique crimi-
noz ab emulis meis respondebit
tibi. Et ego q dñs sū fact; hō iu-
stus sanctus pius sapiens mun-
dus et impollutus vocor samari-
tanus seductor malefactor blas-
phemus et velut pditissim; reus
in medio latronum crucifigor.
Si conquesta fueris de pauper-
tate. Et ille clamabit. O anima
mea sustine patienter qz et ego
amore tui in tanta sum pauper-
tate constitutus ut nō habeam
ubi caput reclinem in cruce. si-
tū et aq mibi guttula denega-
tur. Et tandem nihil inueniri po-
test in quo nos paciamur pro a-
more crucifixi quin magis in il-
lo paciatur ipse p amorē nostro
Propterea Aug. in libro de con-
fiteu viciōrū ait. Si passio redē

passio ad mortem dicitur
non tam dicitur. Et ad hoc equo
omino dicitur. Passio
voluntas si modum ad
bit ad pabulum suum
at ad celū. Ille non querit a
rationes terminat ut pas
sua flagella veritas signa
cōtempnit et nos mīle
a ad notam vobiscum. Et p
noni tragōm. Et vobis
am. Et ille. Quia p
me habetis accipi pa
sua qd hō regit
nobis pōm mīle sem
pōm eliam mīle est te
redēptōm vobiscum se
alia dicit.

Strenuus dicitur hō
bibi qd magis iustis ho
lūm qd dicitur dicitur m
notat. Et tunc dicitur d
qz dicitur. Et tunc dicitur
me qz dicitur. Et tunc dicitur
dicitur qz dicitur. Et tunc dicitur
dicitur qz dicitur. Et tunc dicitur

ptoris ad memoriā reuocatur
 nihil tam durū est qđ nō equo
 ammo toleretur. **P**arua enim
 toleramus si recordemur qđ bi
 berit ad patibulū qui nos inuā
 tat ad celū. **I**lle enī opprobria
 irūsiones contumelias alapas
 sputa flagella coronam spineā
 crucemq; sustinuit et nos mise
 ri ad nostram cōfusione vno h
 mone fatigamur vno verbo dei
 amur. **H**ec ille. **Q**uare p̄cure
 mus feruenter ut acquiram⁹ pa
 penam p̄ quā deus largiatur
 nobis grāiam et in futuro sem
 pitemam gloriā in qua est be
 nedictus per eterna seculorū se
 cula **A**men.

Sermones clarissimi i sacra
 theologia magistri fratris **R**o
 berti carazuli de licio ordinis mi
 norum **D**e timore iudiciorū dei
 expliciūt feliciter **I**mpresse co lo
 me aguppine **A**mo dñi. **M**ila
 lesimoquadringentesimo septu
 agesimo octauo